

51^e Jaargang

Dinsdag 12 april 2016

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd Sprekend verleden

Levensverwachting

'Zo is ook de opstanding der doden door een Mens' (1 Korinthe 15: 21b).

Christus is opgewekt. In Hem zullen de Zijnen herrijzen. Het is met het graf niet uit, ook niet voor het lichaam. Het laatste woord is niet aan de wormen in de schoot der aarde. Onze in Christus ontslapenen rusten en wachten. Hun ziel is boven, in de hemel, bij Christus in God. Zij genieten de volle zaligheid; zij leven het volle, rijke, hemelleven. O, zalig voorrecht! En zij verbeiden het uur waarin Jezus wederkomt; het uur waarin hun lichamen zullen opstaan, opstaan tot eeuwige heerlijkheid. Zó mag u staren op de uwen die in Jezus ontsliepen. Laat dit u troosten in uw rouw, laat dit u sterken op uw ziekbed, indien u geen vreemdeling bent van het heil in Christus. Ook dit woord staat tot lering en troost geschreven. Maar dan moeten we tot Gods volk behoren. En we behoren tot dat volk, als we van Christus zijn. Zij zullen eens zalig opstaan, die van Christus zijn. Die Hem zijn gegeven, zijn door Hem gekocht met Zijn dierbaar bloed, zijn door Hem uit de macht des doods, der zonde en des satans verlost en die zullen opstaan tot heerlijkheid. Door de gift des Vaders en door Zijn losprijs en vrijmaking zijn de Zijnen Zijn eigendom.

De Heilige Geest lijfde hen door het geloof Christus in en zo hebben zij deel aan het heerlijk borgwerk van Hem. Zij zijn Zijn schapen, de leden van Zijn lichaam. Eens worden alle graven geopend en allen zullen we staan voor de troon Gods om geoordeeld te worden. Dan zullen de in Christus ontslapenen opstaan tot eeuwige heerlijkheid. Zij zullen hun lichamen weer ontvangen; geen ander lichaam, maar het zal wel anders zijn: een verheerlijkt lichaam. Het lichaam wordt gezaaid in verderfelijheid, het wordt opgewekt in onverderfelijheid; het wordt gezaaid in oneer, het wordt opgewekt in heerlijkheid; het wordt gezaaid in zwakheid, het wordt opgewekt in kracht; een natuurlijk lichaam wordt er gezaaid, een geestelijk lichaam wordt er opgewekt (1 Korinthe 15). Die van Christus zijn, zullen dus opgewekt worden tot heerlijkheid. In hun slaapsteden wachten zij op de heerlijkheid, die zeker komt. Zalig, die door het geloof dit recht verstaat. En als Christus wederkomt, zullen ook de lichamen delen in de zalige opstanding. Gods kind heeft een levensverwachting. Er wacht een zalige, eeuwige hereniging.

Ziel en lichaam worden herenigd, Gods kinderen worden herenigd. De uitverkoren Kerk zal eeuwig in de volmaakte gemeenschap Gods delen.

Natuurlijk is die opstanding des vleses ook geloofchend. Maar de waarheid wijkt niet voor spotters en ongelovigen. We hebben een zeker pand onzer zalige opstanding.

Niet zonder grond zingen Gods kinderen van hun levensverwachting. Dat wil niet zeggen, dat allen die de naam van Christus dragen, zich in dat heil mogen verblijden. We moeten van Christus zijn, Hem toebehoren, met Hem zijn levend gemaakt. Die niet van Christus zijn en zonder Christus sterven, hebben niet anders te wachten dan de opstanding der verdoemenis. Dit moet ons dus wel dringen tot nauw zelfonderzoek. In onze tijd spreekt men zo gemakkelijk over het geloof en zingt men zo spoedig van de eeuwige blijdschap. Maar al staat op een rouwkaart: 'in Christus ontslapen', daarom is het nog niet waar. Waken we, dat we door de tijdgeest niet naar het verderf gevoerd worden. Wij zijn geen levende lidmaten van Christus omdat we gedoopt zijn of omdat we belijdenis deden. Er zijn tal van onherboren bondelingen, die straks als kinderen des Koninkrijks buitengeworpen worden. Zij bewijzen in hun leven duidelijk genoeg het leven des Geestes te missen. Er is geen vreze Gods te bespeuren; er is geen rechte lust in de dienst des Heeren. Onderzoek u maar, onherboren bondeling. Hebt u ervaring van het werk des Geestes in uw hart? Werd u ooit schuldenaar als een verloren zoon? Riep u ooit uit de diepte van ellende om genade? Hebt u ooit het Godsgemis leren kennen en bewenen? Hebt u ooit de noodzakelijkheid van de dierbare Borg leren verstaan? Hebt u ooit het verbond der genade leren inwilligen? Immers neen! U kent het krachtig werk des Heeren in uw hart niet. Bedenk nog heden uw ellende en vervloeking. U kunt nog in de gemeenschap van Christus komen. Maar daartoe is geloof nodig, door de Heilige Geest gewerkt; daartoe is nodig de inlijving in Christus; daartoe is nodig, dat u door Zijn kracht opgewekt wordt tot een nieuw leven. Een jongeman had zijn examens met succes afgelegd. Plotseling trof hem een ernstige ziekte, die ongeneselijk bleek te zijn. Zo lag hij onverwachts voor de poort des doods. Maar hij vreesde niet, want hij wist, dat hij met Christus was levendgemaakt. Hij had levensverwachting en blikte reeds in de heerlijkheid. Met het oog daarop sprak hij: 'Only one step!' Eén schrede en dán ... met Jezus in de heerlijkheid, voor allen, die met Christus zijn levendgemaakt. Anders is ons sterven één schrede gaan, zonder Jezus, in de eeuwige dood. Hebben wij de zekere levensverwachting?

Wijlen prof. L.H. van der Meiden

Rouw- bezoek(ing)

Rouwen, dat is leven met een open wond. Al je zintuigen staan op scherp, je bent overgevoelig voor elk woord. Dat is niet alleen erg vermoeiend, maar je wordt op de meest onverwachte momenten enorm op je ziel getrapt. En dat heeft dan niemand zo bedoeld. Het gebeurt gewoon. Mensen kunnen ondoordacht zulke pijnlijke dingen zeggen. Rouwen, dat is leven met een open wond waar mensen onbewust wat zout in strooien. Een rouwbezoek kan dan een bezoeking worden. Zo heeft Jakob de bezoeken en woorden van zijn zoons misschien ook wel ervaren.

Wat is dat een verschrikkelijke en harde boodschap voor Jakob geweest. Toen dit in volle kracht op hem afkwam. Zie je die oude man zitten, met de bebloede kleren van Jozef in zijn handen? Hij heeft zijn handen omhoog gestoken en van verdriet uitgeroepen: ...*Het is mijns zoons rok! een boos dier heeft hem opgegeten! voorzeker is Jozef verscheurd!* En dan scheurt Jakob zijn mantel. Hij trekt een oude juten zak aan en hij strooit as op zijn hoofd. Tekenen van diepe rouw in het oude Oosten. Al spoedig komen de broers thuis en ze draaien een beetje om Jakob heen. Niemand weet goed wat hij moet doen. Ze zien hun vader daar in diepe smart zitten. En zij weten dat hij voor niets bedroefd is, want Jozef leeft gewoon. En dan gaan ze troostwoorden spreken, Ruben, Juda, en de andere huichelaars. En ook al zijn dochters. Bedoeld is: zijn dochter Dina en zijn schoondochters. Maar Jakob weigert zich te laten vertroosten.

Soms is het verdriet te groot en zijn de wonden te diep. Dan is een mens met niets en met niemand meer te troosten. Vader Jakob had 1000 vragen waar geen antwoord op kwam. Hij wist niet hoe Jozef gestorven was. Hij wist ten diepste niet eens óf Jozef wel gestorven was. Hij had het lichaam van zijn lieve jongen immers niet gezien. Dat is iets ontzettends, zo weten we van ouders van wie een kind vermist is.

Soms tegen beter weten in blijven ze hoop houden. De Amsterdamse geneeskunde-studente Sophia Koetsier verdween op 28 oktober 2015 tijdens een studiereis naar Oeganda. Waarschijnlijk is ze in een rivier gevallen en door krokodillen verscheurd. Maar de ouders geven de hoop tot op de dag van vandaag niet op. Ze houden de optie open dat hun dochter 'er even vandoor is gegaan'. Persoonlijk heb ik een vrouw gekend van wie een zoon tijdens de Tweede Wereldoorlog is vermist. Tot haar dood op 98-jarige leeftijd bleef ze hopen dat hij nog een keer zou terugkeren. Zo zal Jakob ook weleens gedacht hebben, als hij 's nachts op bed wakker lag en een geluid van voetstappen hoorde: 'Zou 't Jozef zijn?' Maar als hij ging kijken: nee, toch niet... Of als hij van de verte iemand aan zag komen lopen: 'dat lijkt Jozef wel' En dan elke dag weer die teleurstellingen en die moordende onzekerheid. Dat is een reden waarom Jakob weigert zich te laten vertroosten.

Maar ook omdat hij voelt dat de broers niet oprecht zijn. Hij kent hun haat. Hij ziet in hun ogen de geveinsdheid waarmee het gebeurt. Een mens in rouw is daar erg gevoelig voor. Die voelt aan wat troost is en wat niet. De woorden van de broers waren als zout in de open wond, ook al hebben ze misschien ook wel vrome woorden gebruikt. *Jozef heeft toch een goede ruil gedaan? En: Vader, u hebt ons toch nog?* Dat is nog het ergste. Als er mensen komen troosten die geen verstand van troosten hebben. Lees de geschiedenis van Job maar, die bezoek kreeg van zijn vrienden. De zweren en de ashoop waren voor Job nog niet zo erg als de komst van zijn vrienden, die niet troosten konden.

Zo zijn er ook vandaag van die dooddoeners, die nietszeggende waarheden. 'Je moet niet vragen 'waarom', maar 'waartoe'! Alsof een mens zijn nood niet mag uitschreeuwen voor God. Of: 'Wees maar dankbaar voor wat je nog over hebt!' Met andere woorden: je bent ondankebaar. Of: 'Ja, het is wel erg voor je maar ik hoorde pas van iemand, die...' en dan volgt een heel verhaal over de ellende van anderen. Met de boodschap: het kan altijd erger, dus wees maar stil. En zo wordt de smart verzaagd. Rouwbezoeken kunnen soms een bezoeking zijn.

M.A. Kempeneers
makempeneers@kliksafe.nl

Genesis 37:35
En al zijn zonen,
en al zijn dochteren
maakten zich op,
om hem te troosten;
maar hij weigerde
zich te laten
troosten.

Het apostolicum heeft al vele jaren een plaats in de eredienst. In de vorige eeuw werd het op zondag 's middags of 's avonds gehoord. Voordat de Schriftlezing plaatsvindt doen we belijdenis van ons algemeen ongetwijfeld christelijk geloof met de woorden van de twaalf artikelen.

Het gaat in de belijdenis over het christelijk geloof. Het woord christelijk is geen bijvoegsel, maar een aanduiding. De naam is gegeven door Christus. De Zoon heeft 33 jaar op aarde geleefd als Gezalfde van de Vader. Wat de Gezalfde op aarde beleed, geldt nu nog. Ik ben in het midden van u als Een Die dient. Christus Jezus staat in het midden. Hij is het Hoofd, het Leven, de Grond van de zaligheid. Hij schenkt uit Zijn volheid genade voor genade. Er komt geloof in de Gezalfde. Hoop op Hem en liefde tot Hem. Dus de belijdenis 'christelijk geloof' is vol inhoud en kracht. De artikelen zijn ook: 'Algemeen en ongetwijfeld'. Het woord 'algemeen' wijst erop dat het belijden van het christelijke geloof niet aan een plaats, streek, land of werelddeel gebonden is. In diverse talen wordt er beleeden. Dit christelijke geloof wat Bijbels gefundeerd is, is 'ongetwijfeld'. Het is zeker. Het is geen statisch belijden, maar spreekt van levend geloof. Het bedriegt niet en stelt nooit teleur. Hoe taxeren wij het christelijk geloof? Het gebeuren in de arena's mag ons toch niet beschamen? In vraag 23 van de Heidelberger staat 'Hoe luiden deze artikelen'. Een rijk getuigenis wordt gegeven. Wat we lezen is gevonden in en zo geformuleerd uit en naar het Woord. In het Woord van God vinden we geloofsbelijdenissen. Wat heeft Jezus niet van Zichzelf beleeden. Door onderwijs of vraagstelling leidde Hij ook tot belijden. Een rijk hoogtepunt lezen we in Mattheüs 16. Welk een geloofs-

Het Apostolicum (3)

antwoord geeft Petrus op Jezus' vraag. Maar wie zegt gij dat Ik ben? Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God. Met volle overtuiging antwoordt Jezus: Zalig zijt gij, Simon Bar Jona, want vlees en bloed heeft u dat niet geopenbaard, maar Mijn Vader Die in de hemelen is (vs. 17). Kennen wij deze belijdenis? De opstellers van de Heidelberger hebben de artikelen gedeeld in drie delen. God de Vader. God de Zoon en God de Heilige Geest. In zondag 8 wordt beleeden dat God Zich zo in Zijn Woord heeft geopenbaard. Artikel 1 spreekt van God de Vader en Zijn werk. In de artikelen 2 t/m 7 wijzen op God de Zoon en Zijn werk. Artikel 8 houdt ons stil bij God de Heilige Geest en Zijn werk. De daarop volgende artikelen 9- 20 schittert duidelijk het werk van de Heilige Drie-eenheid. Met de Kerk, door de Kerk wordt gewerkt tot aan het einde van de wereld. In zondag 21 wordt gewezen op het vergaderen, beschermen en onderhouden van de Kerk. Gaat het over de genoemde algemene christelijke kerk, dan kunnen we in de artikelen 27- 29 van de N.G.B. heel wat lezen. Wat God de Heere door de prediking van het Evangelie doet staat ook in art. 14 van hoofdstuk vijf van de Dordtse Leerregels. Wordt erop gewezen en over gesproken? Wie erbij leeft en het ondervindt kan er niet van zwijgen en kan geen kerkdienst missen. Zo was het in de vorige eeuw heel sterk. Als jongere hoorde je soms onderweg naar huis het een en ander. Het deed wat en het bracht bij de Heere om het te kennen en er door te leven. Wanneer we nog even naar de 12 artikelen kijken, dan is de indeling opvallend. De meeste artikelen zijn gewijd aan God de Zoon en onze verlossing. Is dit Bijbels? Zeker. Het is door de opstellers juist gesteld. Tegen een zeer droeve werkelijkheid. De zondeval in het paradijs. Een daad met verstreckende gevolgen. Herstelling is door mensenhand of kennis geheel uitgesloten. In de rampnacht 1 febr. 1953 kwam heel het eiland Schouwen-Duiveland, onder water te staan. De herstelling, het wonen, het leven op het eiland vroeg veel tijd en veel werk. De

herstelling aller dingen vroeg en vraagt ook nu nog veel tijd. Gaat het over het verzoenende, verlossende, toepassende werk dan moet er door God de Zoon heel wat gedaan worden. De deugd van Gods rechtvaardigheid mag niet geschonden worden. Tot verheerlijking van de Vader sprak de Zoon van de Vader: Zie, Ik kom. In de rol des boeks is van Mij geschreven (Psalm 40:8). In dat licht staat het leven van Gods Zoon zo uitvoerig beschreven. Zijn leven in de staat van de vernedering en in de staat van de verhoging. Hoe duidelijk wordt in de Catechismus de vrucht van Jezus' staten aangegeven. We lezen of leven er toch niet overheen? Het wordt gehoord of gemerkt dat men zo gemakkelijk komt tot de toe-eigening van het geloof. De toe-eigening, gebeurt niet zonder de werking en leiding van de Heilige Geest. Het leidt tot verootmoediging, aanbidding en verbinding. Het steeds nodig hebben van Jezus Christus de Heere als de enige Zaligmaker, de hoogste Profeet en Leraar, de enige Hoogepriester en de eeuwige Koning. De geloofssterkte en de geloofsroem komen er en al meer als ook de geloofstoe-komst. Op de Goede Vrijdag, op Jezus' verzoenend, betalend werk, scheurde de Vader het voorhangsel van de tempel. Daarin klonk het amen van de Vader op de daad van Zijn Zoon. Het amen van de Vader schittert in Vaders' doen op de Paasmorgen en op de Hemelvaartsdag. Vader wekte Zijn Zoon op uit de dood en nam Zijn Zoon op in de hemel. Het denken daaraan zij er niet alleen op de gedenkdag en of slechts tijdens het zingen daarover. Naar Zijn Godheid, majesteit, genade en Geest is Hij de Verhevene op aarde. Wat hebben we als ambtsdragers toch een taak daarvan te spreken. Een opdracht, maar niet zonder toezegging, zonder belofte.

M.C. Tanis

De Opstanding

Matth. 28:1-4

Na de staat van de vernedering is de staat van de verhoging gevolgd. Na het lijden en sterven van Christus volgde Zijn opstanding uit dood en graf. Vrouwen gingen heen om het graf te bezien.

Bij Markus lezen wij dat de vrouwen kwamen om het lichaam van Jezus te zalven. Zij deden dat uit liefde. Zij gingen heel vroeg in de morgen. Deze vrouwen hadden alles voor Jezus over. Maar onder het gaan naar het graf rees de vraag hoe het zou moeten met de steen die voor het graf was gewenteld. De liefde tot Jezus woog voor deze vrouwen zwaarder dan de steen voor het graf. We lezen er niet van dat de vrouwen ook dachten aan de verzegeling en aan de wachters. “De satan werpt zware stenen tegen, er staan gehele bergen tussen hen en Christus: zonden, verdrukkingen, wereldse inzichten, al wat bekoorlijk is voor het vlees, wat zijn dat niet al zo vele zware stenen, die afgewenteld moeten worden, eer men de verrezen Jezus vindt!’ God neemt de hinderpalen weg. De steen was afgewenteld. In Matth. 28:2 wordt beschreven hoe dit gebeurd is. Er geschiedde een grote aardbeving. Dit onderstreept de almacht van de eeuwige Godheid van Christus. Hij heeft dood, hel, duivel en wereld overwonnen. Een grote aardbeving, want het wonder van de opstanding was groot, en de Opgestane is groot, groot is de zegen voor de Kerk, de overwonnen vijand is groot en groot is de engel des Heren die neerdaalde uit de hemel. Engelen zijn krachtige helden die Gods woord doen, Psalm 103:20. Er is sprake van een engel des Heeren omdat deze engel handelde op bevel van de Allerhoogste. De engel kwam toe, wentelde de steen af en zat erop. De engel doodde de krijgsknechten niet. De engel wentelde de steen af. De Heere Jezus had dit Zelf ook kunnen doen, Hij had de hulp van een engel niet nodig. Hieruit blijkt dat de engelen Jezus dienen. De engel zat op de steen. Dit geeft aan dat de steen niet door mensen of door de aardbeving is verwijderd, maar door de engel. De gedaante van de engel was gelijk een bliksem en zijn kleding wit gelijk sneeuw. Dit onderstreept de overwinning van de Levensvorst en dat de verzoening is aangebracht. De wachters werden zeer verschrikt en werden als doden. Het waren heidense soldaten. Het woord dat voor ‘verschrikt’ wordt gebruikt is ook het woord voor aardbeving. Het betekent: schudden, bewegen, beven. Zij beefden voor de wraak van God. Zij vreesden dat zij gestraft zouden worden door de stadhouder. Zij werden als doden die niets meer konden doen. Uit dit alles blijkt dat Christus echt uit de doden

is opgestaan: de aardbeving, de engel, het afwentelen van de steen, de uitwerking op de wachters. Het vrijlaten van een vogel bij de reiniging van een melaatse was een voorafschaduw van de opstanding van Christus. Er valt ook te denken aan Jona. Hieruit blijkt dat Christus de ware en beloofde Messias is.

Toepassing: Het gold van de vrouwen dat zij niet behoefden te vrezen omdat Christus was opgestaan. Onderzoek uzelf of u net zo gesteld bent als deze vrouwen. De vrouwen waren bedroefd en bevreesd en hielden niet op Jezus te zoeken voordat zij enige zekerheid aangaande Hem hadden verkregen. Mag u dat herkennen in uw leven? De vrouwen hadden grote hoogachting voor Jezus. U ook? Is Hij u dierbaar? Het was de vrouwen om de Heere Jezus te doen. U ook, ook als dat gevaar of smaad met zich meebrengt? Als u dit alles mist, dan hebt u geen deel aan de opgestane Levensvorst, aan Zijn gerechtigheid, aan de zalige opstanding en aan het nieuwe leven. ‘Mens, lieve mens! Wat zult gij aan het avondmaal doen? Wij raden u dat af, gij zult uzelf daar een oordeel eten, volgens 1 Kor. 11:26.’ Dat dit onuitwisbare indruk zou maken. ‘Dan zou uw staat verwisseld worden van duister in licht, van droefheid in blijdschap, van vrees in vrede en van dood in leven.’ Begenadigden, u hebt deel gekregen aan de gerechtigheid van Jezus, het nieuwe leven en de hoop op een zalige opstanding. U kent de gestalte van de vrouwen. Wat ligt daarin een troost opgesloten. U bent machteloos tegen het geweld van uw vijanden. Maar u hebt een grote en machtige Heiland, Die verrezen is nadat Hij gestorven was. Hij heeft al uw vijanden overwonnen. U hebt veel dwaasheid, maar bij Jezus is wijsheid. Christus zal u voorgaan en leiden. Moet u klagen over uw geesteloosheid? Jezus zal u de Heilige Geest geven. De dood zal voor u een brug zijn om in het hemels Galilea in te gaan. U mag vrijmoedig aan het avondmaal gaan om te betuigen dat u alleen bij Jezus uw gerechtigheid en het leven zoekt. U hebt niets in uzelf, maar alles in Christus. U zult Christus eeuwig zien en Zijn heerlijkheid aanschouwen.

A. van Heteren

DE BUNKER

U hebt inmiddels begrepen dat onze stichting van "Bewaar het Pand" een halve eeuw bestaat. Eigenlijk geen stof tot blijmoedig gedenken, wel reden om de balans enigermate op te maken.

Het RD wijdde een artikel aan dit jubileum. Maarten Stolk heeft ons, zoals u hebt kunnen lezen, enkele vragen gesteld. Een van de vragen ging over een bunker. Dat daagde me een beetje uit.

Wat is er in die tijd veranderd? Er speelden toen geen leer-afwijkingen. Die hebben inmiddels wel hun intrede gedaan. Zo is de Schriftbeschouwing minder stellig geworden. Zaken als de vrouw in het ambt en homoseksualiteit geven aan dat er anders wordt omgegaan met Gods Woord. In ieder geval is de uitleg aangepast. Bepaalde teksten golden voor toen en niet meer zozeer voor nu. Onze tijd vraagt om andere lijnen. Je krijgt dan de moeilijke combinatie: de Bijbel is wel Gods Woord, maar de feitelijke betekenis is achterhaald. Dat is een tweeslachtige en onwerkbare stelling!

Verder is er sprake van een andere omgang met de heilsorde. Wat betekent een begrip als de wedergeboorte? Wordt de bekering niet verdrongen door het geloof? Wordt de gelovige of de goddeloze gerechtvaardigd?

Dit zijn ernstige vragen.

Het was verder een schrik dat er gesuggereerd werd dat er vanuit een bunker werd geschoten op "van alles". Zo'n typering vraagt aandacht en uitleg. Tegelijk een goede zaak om daar rekenschap van te geven.

Een bunker staat in het strijdgewoel. Die strijd is Bijbels. Paulus gebruikt het beeld van de wapenrusting. Hij geeft de christen een zwaard! We kunnen dus, na aanvankelijke schrik, vrede hebben met deze typering. De profeet werd een wachter genoemd. Deze had niet tot taak slechts de vrede te prediken; hij moest het gevaar onderkennen en daarvoor waarschuwen, van Mijnentwege, zegt de Heere. In oorlogstijd heb je meer aan een bunker dan aan een wandelpromenade.

Hoezeer hebben de profeten geworsteld met de valse profetie. Denk maar eens aan Jeremia. Wat heeft de Heere Jezus niet gewaarschuwd tegen valse christussen. Verder sprak Hij klemmend over hen die in Zijn Naam gegeten en gedronken hebben. Neemt u eens de ogenschijnlijk vredige tekening van de goede Herder in Johannes 10. Daarvan hebben we meestal een liefelijke voorstelling. Maar weet u dat de Heere juist in dat hoofdstuk spreekt over dieven en moordenaars? Over de vreemde en de huurling, over de wolf. Er vallen dan woorden als slachten, stelen en verderven. Paulus heeft zich telkens weer moeten verweren tegen de dwaalleraren, die zijn arbeid verdacht maakten. De apostel der liefde Johannes, vermaant: Geloof niet een iegelijk geest, maar beproeft de geesten of zij uit God zijn.

Ja, maar denkt u dan dat u het wel goed hebt? Daar zit het misverstand. Dat denken we namelijk niet. We hebben de gewoonte ook onszelf te betrekken in het verval van deze dagen. We schieten dus niet op anderen en als we schieten en dat menen we inderdaad te moeten doen, dan gaat het niet over

personen, maar over leringen. De hele gezindte schuift op en is aan het verschuiven. We zitten allemaal in dezelfde trein, de een zit vooraan en de ander wat meer achteraan. En als je bang bent voor een ongeluk kun je beter achterin gaan zitten dan voorin.

We moeten wel oppassen ons niet te verliezen in gejammer over deze tijd. Elke tijd heeft zijn gevaren, maar ook zijn mogelijkheden. Soms keren zaken ook weer ten goede door de loop der jaren. Destijds was er onrust over de Nieuwe Vertaling; opmerkelijk dat deze nu vrijwel nergens meer in gebruik lijkt te zijn. Er worden nu dingen als zondig gekwalificeerd, terwijl men daar vijftig jaar geleden geen kwaad in zag. Dat zijn ontwikkelingen die we eerlijk moeten onderkennen. Er worden in deze tijd ook geestelijke zaken beklemtoond, die destijds mis-schieten in de schaduw bleven. Dus alle veranderingen zijn niet altijd ten kwade te duiden. Gods Woord waarschuwt voor het afwijken ter linker- en ter rechterzijde. Dat geldt ook voor deze dagen. Maar als u mij vraagt van welke kant de gevaren door-gaans komen, dan aarzel ik niet om aanpassing en verslapping als meest dreigend te zien.

Om nog een positieve trek te noemen: we zijn voor eenheid. Ons staat vooral voor de geest een brede stroming van Bijbel-getrouwe christenen, verspreid over allerlei kerken en groepeer-ingen. De HHK is meestal duidelijk in beeld, maar we zoeken toch ook graag contacten met Gereformeerde belijders bin-nen de PKN; daarna ook de Geref. Gemeenten (ook die aan-geduid worden als: in Nederland) en de OGG. Dat is allemaal heel ver weg. Maar de horizon heeft zich wel verbreed naar meerdere kanten.

Dat betekent ook weer niet dat we daarmee onze eigen kerken in de steek laten. Als onverhoopt de toenadering tot de GKV en de NGK doorgaan, dan blijft er vanzelf een deel over. Het ligt dan toch voor de hand om gewoon door te gaan zoals we altijd hebben gedaan, de CGK voortzetten, hopelijk met velen. Dus toch de bunker! We denken ook dat de CG prediking een zaak is waar voor gestreden mag worden. Die prediking is niet beter dan elders, maar er waren wel bepaalde kenmer-kende trekken, zoals een ruime belofteprediking en tegelijk een duidelijk onderscheidenlijk-bevindelijke grondtrek. Laat ik daarmee eindigen. Wat zou kenmerkend kunnen zijn voor de preken vanaf onze kansels? Ik denk aan deze woorden voor het verleden: "En wij, als medearbeidende, bidden u ook, dat gij de genade Gods niet tevergeefs moogt ontvangen hebben. Want Hij zegt: In de aangename tijd heb Ik u geholpen, en in de dag der zaligheid heb Ik u geholpen. Ziet, nu is het de welaangename tijd, ziet, nu is het de dag der zaligheid!" Dit laatste voor het heden!

P.Roos

James Fergusson, 'een schriftgeleerde in het Koninkrijk der hemelen onderwezen'

Het is mijn voornemen om in deze rubriek een langere periode met u te gaan nadenken over de geestelijke wapenrusting, zoals Paulus daar in Efeze 6 over schrijft.

We willen dat doen aan de hand van een zeventiende-eeuwse Schotse verklaring op de Efezebrief, die van ds. James Fergusson (1621-1667). Zoals dat eerder gebeurde, leid ik de serie ook deze keer in met enkele woorden over de schrijver.

Schriftgeleerde

James Fergusson wordt geboren in het jaar 1621. Hij studeert aan de universiteit van Glasgow, waar ook mannen als James Durham en Hugh Binning hun opleiding ontvangen. Enkele jaren na de afronding van zijn studie, in 1643, wordt hij predikant in het plaatsje Kilwinning, in het zuidwesten van Schotland.

Uit Fergussons geschriften blijkt dat hij 'een Schriftgeleerde, in het Koninkrijk der hemelen onderwezen' is geweest, 'die uit zijn schat nieuwe en oude dingen voortbrengt' [Mattheüs 13: 52]. Dat zijn tijdgenoten hem ook zo beschouwd hebben, wordt wel duidelijk als hij in 1661 wordt voorgedragen om hoogleraar in Glasgow te worden. Echter, tot zijn sterven blijft Fergusson verbonden aan zijn gemeente in Kilwinning.

Verloren tijd!

Door David Dickson en anderen wordt James Fergusson gevraagd om mee te werken aan een eenvoudige Bijbelverklaring voor het Schotse volk. In dat plan klopt het hartelijke verlangen om de Bijbeltekst beknopt, zuiver en duidelijk uit te leggen. En om daarna uit iedere tekst puntsgewijs allerlei geestelijke en praktische lessen te trekken.

Hoewel Fergusson ootmoedige gedachten heeft van zijn eigen werk, besluit hij toch zijn medewerking te verlenen aan het project. Uiteindelijk schrijft hij verklaringen op Filippenzen en Kolossenzen (1656); Galaten en Efeze (1659) en I en II Thessalonicenzen (in 1674 postuum verschenen).

Aan zijn verklaring op Galaten en Efeze heeft hij verschillende jaren gewerkt. Door omstandigheden waarover hij niet

verder uitwijdt (brand?) wordt echter al zijn geschreven werk verwoest. Fergusson schrijft zelf: 'Zo ging een groot deel van mijn tijd en van mijn leven in zekere zin verloren'.

Welbestede tijd!

Toch laat Fergusson zich niet ontmoedigen. 'De herinnering aan de zoete vreugde die hij proefde in het onderzoek van de Schriften' en 'het veelvuldige (geestelijke) voordeel waarmee zijn moeiten beloond werden' stimuleren hem, het werk opnieuw ter hand te nemen.

In de woorden die Fergusson hier neerschrijft, ligt een aansporing voor ieder die zich voorbereidt op de dienst des Woords en die in deze dienst mag staan. Laat hij zich, te midden van allerlei pastorale werkzaamheden en andere activiteiten in het gemeentelijke en kerkelijke leven, regelmatig afzonderen. Om te graven in de Schriften en die biddend te overdenken. Daarmee is de gemeente gediend. Maar ook de dienaar van het Woord zelf zal in deze weg geestelijk nut uit de Schriften mogen verwachten.

Dezelfde aansporing om de Schriften te onderzoeken is volgens Fergusson echter bestemd voor nog een bredere kring. Ik laat Fergusson zelf aan het woord: 'Laat me u allen aansporen, en in het bijzonder u aan wie de Heere zo'n lot heeft toegeschikt in de aardse dingen, dat u een overvloed van tijd hebt... Besteed meer van uw tijd aan het onderzoeken van de Schrift en span u in om de wil van God aangaande uw zaligheid die daarin geopenbaard wordt, te verstaan'.

Fergusson vervolgt: 'Hierdoor zult u ervoor bewaard worden om verleid te worden door de afgezanten van de satan, die dwalen, omdat ze de Schriften niet weten (Matth. 22:

9)... De Heere zal door Zijn Geest de Schriften nuttig voor u maken tot lering, wederlegging, verbetering en onderwijzing in de rechtvaardigheid.'

Betrouwbare gidsen

Fergusson schrijft daarna, dat het niet om het even is, hoe we lezen: 'Maar, om deze rijke voordelen door het lezen van de Schrift te winnen, zult u niet oppervlakkig moeten lezen, maar nauwgezet, aandachtig en godvrezend'.

Tenslotte wijst Fergusson er ook op, dat het nodig is om bij het Bijbellezen betrouwbare gidsen niet te verachten: 'Veracht het niet de hulp vanuit het werk van anderen aan te nemen'.

Ik zou dat in onze tijd willen onderstrepen. Nogal eens is de laatste tijd in onze kring te horen: We lezen alleen de Bijbel en we laten ons leiden door alleen de Bijbel. Onbevangen. Zonder ballast.

Maar getuigt het niet van naïveteit en zelfoverschatting, als we de band met het verleden zo doorsnijden? Zijn zó niet veel evangelische gemeenten ontstaan? Schrijft Paulus zelf niet, dat hij 'met al de heiligen' de breedte en lengte en diepte en hoogte van Christus' liefde zocht te verstaan?

Laten we – in onze geestelijk bewolkte tijd – gebruik maken van betrouwbare gidsen. Concreet: Laten we de belijdenisgeschriften lezen. De kanttekeningen. Calvijn. Matthew Poole. Matthew Henry. Hellenbroek. Kohlbrugge. En ook de Schotse schrijvers. Want: wie op de schouders van het voorgeslacht staat, ziet verder. Al blijven we bij dat alles diep afhankelijk van licht van Boven!

A.J.T. Ruis

Bewaring voor de zonde

Na de laatste opmerking dat ik door mijn stapel vragen heen was, is er toch weer een stapel aan het groeien, en wat ook de bedoeling is, met mooie, geestelijke vragen. De vragen over de zogenaamde noodleugen komen ook aan de orde hoor, maar nu eerste de volgende vraag van een vriend uit het noorden.

De vraag luidt als volgt: “Soms hoor je mensen bidden tot de Heere om hen te bewaren en te behoeden voor de zonden. Na ontvangen genade is dat het hartelijke en vurige verlangen van een gelovige. Echter, gezien onze zondige aard en dat we (ondanks bekering) toch geneigd zijn tot alle kwaad, voelt het niet passend dit te bidden. Het voelt hypocriet, omdat we weten dat we toch elke dag in zonde vallen. Welk advies kunt u geven om het verlangen om niet te zondigen onder woorden te brengen?”

Allereerst iets over je opmerking dat we elke dag in zonde vallen. Dat we elke dag zondigen en dat de zonde ons lich- telijk omringt, Hebr. 12:1 zal waar zijn. Daarom leerde de Heere Jezus Zijn discipelen dan ook elke dag te bidden: vergeef ons onze schulden. Dat een mens van nature in de zonde leeft, ook dat is waar. Maar dat een kind van God elke dag in de zonde valt, dat is niet waar. Davids overspel en Petrus' verloochening was een vallen in de zonde. Het gevaar van een vallen in de zonde is wel reëel. Gods kind zal dat toestemmen. En om die reden zal hij, als hij op z'n plek is overigens, vragen: Heere, bewaar mij voor de zon- de, voor een daad waardoor Uw Naam gelasterd zal wor- den. Maar al is dan van mij geen openbare zonde bekend, de Heere maakt mij wel mijn zondige natuur en verdorven bestaan bekend. Ik moet wel zeggen tot alle boosheid ge- neigd te zijn. Dit leert mij de Heere door Woord en Geest. Zo kom ik tot de belijdenis dat er in mij, in mijn vlees, geen goed woont, Romeinen 7:18. Bij de belijdenis van zonden hoort ook het gebed om de vernieuwing van hart en leven. Dat gebed zou je ook een gebed om de bewaring voor de zonden kunnen noemen. David weet uit ervaring dat de Heere gaarne vergevende is, Psalm 86:5, maar dat maakt hem niet oppervlakkig. In dezelfde psalm bidt hij: Leer mij Heere, Uw weg; ik zal in Uw waarheid wandelen; verenig mijn hart tot de vreze Uws Naams, vers 11.

Juist het besef en de ervaring van Gods vergevende zon- daarsliefde zal wederliefde tot de Heere geven en daarom een haten en vlieden van de zonde. Dat haten en vlieden van de zonde kan onmogelijk in eigen kracht, gezien onze verdorven natuur. Om die reden past het iedere gelovige om te bidden, te bidden om bewaard te mogen worden in de vreze des Heeren. Zijn er niet vele verzoeken en verleidingen die satan op het pad van Gods kinderen als strikken en valkuilen legt? Daarom heeft Christus geboden te bidden: En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze. Lees eens hoe treffend de Heidelbergse deze bede verklaart. Wat zijn de zaken die we van de Heere mogen begeren in de strijd tegen de zonde? Denk bijvoor-

beeld aan de vraag of we de Heere en Zijn dienst mogen lief krijgen. Het is immers de liefde die de ander geen pijn wil doen? Dat mag het gebed worden: Heere, laat mij de zonde mogen haten en vlieden, niet uit vrees voor de hel, niet om een keurig mens te worden, maar omdat U het zo waard bent om gediend en gevreesd te worden! Denk ook veel aan de overdenking van het bitter lijden en ster- ven van de Heere Jezus. Was het immers niet vanwege de zonde, mijn zonde, dat Hij zo'n indiepe weg moest gaan? Laat ook het Woord van God niet gesloten, en vraag of het gelezene met je mee mag gaan de dag door: Maak in Uw Woord mijn gang en treden vast, opdat ik mij niet van Uw paden moge keren!

We kunnen een gevoel van onoprechtheid, van hypocrisie krijgen, omdat we er wel achter komen hoe groot de ver- dorvenheid van ons hart is: een mens schroomt niet van nature de zonde te zoeken en zich aan verleiding bloot te geven. Het is echter oprecht om onze hypocrisie voor God te belijden. Het is het kenmerk van een wedergeboren hart dat het gaat verlangen naar een nieuw hart; het leven dat de Heere werkt, haakt naar het leven.

Slordigheid, biddeloosheid brengen tot een lust om te zondigen. Laat het dan eens geen val in de zonde zijn, waar deze ondeugden toe leiden, maar het leidt wel tot zondigen. En zo moet ik de schuld van de zonde altijd bij mij zelf zoeken. Laat de belijdenis van zonden concreet zijn; benoem je kwaad en vraag voor dat specifieke kwaad om vergeving bij de Heere. Maar leer ook dat het geluk niet ligt in het strijden tegen de zonde, want dat zal altijd onvolmaakt blijven. Het geluk ligt in mijn vluchten tot Christus, Zijn gerechtigheid, Zijn heiligheid en Zijn ge- hoorzaamheid. Het geluk voor de verloren zoon ligt niet in het belijden van zijn schuld, maar in de kus van zijn vader.

Zolang ik leef zal ik van nature zonde zijn. Wie dat door het geloof voor God leert belijden zal door Hem gerecht- vaardigd worden. Dan ziet God geen van al mijn zonden aan. Maar de zondaar heeft ook ogen en hij ziet nog ter- dege wie hij is en blijft. Dat is om hem altijd weer tot Gods genade en Christus' bloed uit te drijven. En om hem te doen verlangen naar zondeloosheid. Het begeren naar zondeloosheid is een begeren dat de Heere op Zijn tijd bij al Zijn kinderen zal vervullen. Met hartelijke dank voor je vraag en ik hoop dat meerderen met dit antwoord gediend zijn!

K. Hoefnagel

De zondag (1) - vragen over wat kan en niet kan.

In gesprekken onder jongelui, en niet alleen onder jongeren, komt het nogal eens op vragen over wat mag en niet mag; waarom zou dit niet kunnen en wat is er voor verkeerds aan dat?

Is het zo dat het antwoord op die vraag afhangt van je opvoeding (de een wordt streng opgevoed, een ander wat makkelijker) of van wat de dominee vindt (de een is wat ruimer en een ander wat krapper) of van je eigen inzicht (de een ziet er kwaad in en de ander niet) of van de tijd waarin je leeft (vroeger kon er niets, nu kan er meer)? Ik denk dat je oeverloze en onbevredigende discussies hebt als je bij de vraag over wat mag en niet mag op de zondag (of in het algemeen, zoals bijv. naar het café gaan) ervan uitgaat dat het antwoord op die vragen inderdaad afhangt van: hoe je bent opgevoed, of wat jezelf voelt, of andere dingen.

Het is veiliger een ander uitgangspunt te hebben, namelijk de Bijbel. Al ben je dan ook niet zo maar 1, 2, 3 klaar met allerlei vragen. Bovendien heb je echt belangrijke, principiële dingen en minder belangrijke dingen.

De dingen waarover we het nu hebben, zoals bijvoorbeeld, mag je zondags een uurtje naar het strand (die vraag kreeg ik in Katwijk wel) of mag een christen eigenlijk wel naar de kroeg, zorgen voor verwarring omdat er kerkmensen zijn die echt principiële, belangrijke dingen eigenlijk als onbelangrijk zien en anderen die onbelangrijke dingen tot principes verheffen, waaraan iedereen zich houden moet. Dat zorgt inderdaad voor verwarring.

Wat ook voor verwarring zorgt is de opvatting: als je bekeerd bent mag je niet meer naar het café bijvoorbeeld of de bioscoop. Alsof je daar wel heen mag en kunt als je niet bekeerd bent! God zegt niet alleen tot Zijn kinderen: Gedenk de sabbatdag, maar tot iedereen! Door deze verkeerde opvatting stellen sommigen bijvoorbeeld het doen van belijdenis uit, zo van: als ik eenmaal bekeerd ben, dan mag dat en dat en dat niet meer. Zo kunnen jongelui hun belijdenis uitstellen: want dan moet ik dit en dat opgeven en loslaten. Alsof verkeerde dingen wel toegestaan zijn als je nog geen geloofsbelijdenis hebt gedaan! Bovendien geldt van kerkelijke jongeren, die nog geen geloofsbelijdenis hebben afgelegd, dat ze wel gedoopt zijn! Door de Heilige Doop worden we als het ware al apart gezet.

Laten we, om alles zuiver te houden, eerst maar eens van de Bijbel uitgaan. Dat moet onder kerkelijke jongeren toch kunnen?

Dan wil ik eerst iets zeggen over de zondag.

De Heere heeft een dag per week apart gezet; onder het oude verbond was het de zaterdag, als laatste dag van de scheppingsweek en in het nieuwe testament is het de zondag als de dag van Jezus' opstanding.

In de wet, de tien geboden, heeft God er een apart gebod aan gewijd. Uit het gebod, dat voor alle tijden geldt, wordt verschil gemaakt tussen 6 werkdagen en de ene rustdag. Tijdens die zes dagen moet je zowel arbeiden en ál je werk

doen, zegt God. Dat houdt simpel in dat je de hele week hebt voor je werk en je eigen dingen, zoals je hobby, maar dat de zondag van de Heere is. De rustdag wordt dus genoemd de sabbat, de rustdag van de Heere uw God. Bij rustdag denken we allereerst aan rust voor onszelf, maar het gaat om het feit dat de Heere rust. Dat wordt aan het slot van het gebod nog eens benadrukt: en Hij rustte ten zevenden dage...

Vanuit Genesis 2:3 weten we dat God gerust heeft van Zijn scheppingswerk. Dat betekent niet dat Hij moe was en rust nodig had, zoals dat bij ons het geval is. Het wil zeggen dat wij de rustdag dan ook niet allereerst en vooral en alleen als een rustdag voor ons lichaam moeten zien. Zoals God Zich vermaakte in Zijn scheppingswonderen en zo de rustdag besteedde en voor ons ook bedoelde, zo moet de mens zich ook vermaken in wat de Heere deed, doet en doen zal. Niet alleen Zijn scheppingswerken, maar ook Zijn herscheppend werk in en om Zijn Zoon, de Heere Jezus.

De rustdag mag dus niet louter een luierdag zijn. Ook de Heere Jezus heeft op Zijn opstandingsdag juist heel veel gedaan! Wat Hij gedaan heeft en wat God de Vader na de schepping gedaan heeft, moeten wij in gedachten houden als we proberen de vraag te beantwoorden hoe wij die dag moeten invullen en doorbrengen.

Hoort de lichamelijke rust er niet bij dan? Ja, die hoort er wel bij. Het laten zitten van je dagelijkse werk en je dagelijkse dingen gedurende de week, is al rust voor het lichaam. Je hoeft 's ochtends niet om 5 of 6 uur op; je hoeft niet te draven naar het station om je trein te halen, je hoeft je geen zorgen te maken over allerlei financiële zaken en geld uit te geven, je hoeft geen vergaderingen mee te maken of te leiden, je hoeft je niet om te kleden om naar de sportschool te gaan, je hoeft je huiswerk niet te doen, je hoeft het onkruid niet uit je tuin te halen, je hoeft de koelkast niet schoon te maken.

Zo krijgt het lichaam rust in de drukte van elke werkdag, waar je soms zoveel aan je hoofd kunt hebben dat je er urenlang van wordt.

En toch hebben we tijdens de 6 werkdagen ook nog gelegenheid om te rusten. We krijgen na elke dag een nacht van de Heere. Wij hebben vaak een vrije avond of een vrije zaterdag. We hebben wel eens een week of zo vrij, en we hebben onze vakanties. Die vrije tijd geeft de Heere om te rusten en om ons te ontspannen. Bij de Heere is rusten van je werk bedoeld om uit te rusten voor je werk.

BOEKBESPREKINGEN

‘Maar wij hoorden niet. Het leven en de prediking van ds. Reinier Kok (1890 – 1982)’

De heer Van der Zwaag, onderwijsman en kerkhistoricus te Barneveld, overleed op 21 mei 2014 op 87-jarige leeftijd, vrij onverwachts. Drie vrijwel voltooid manuscripten lagen gereed voor publicatie. Ze verschenen inmiddels alle drie. Eén daarvan is gewijd aan ds. R.

Kok, die leefde van 1890 tot 1982. Dominee Kok was veel jaren predikant binnen de Gereformeerde Gemeenten. Hij diende de gemeenten Aagtekerke, Gouda en Veenendaal. In 1950 kwam hij na een schorsing door de generale synode buiten dat verband te staan. Als oorzaak werd aangevoerd een verschil van inzicht aangaande de evangelieprediking. Vanaf half jaren vijftig tot aan zijn overlijden behoorde hij tot de Christelijke Gereformeerde kerken. Hier diende hij nog vijf gemeenten.

Minder dan twee jaar geleden verdedigde aan onze Apeldoornse universiteit ds. M. Golverdingen zijn proefschrift dat tot titel had Vernieuwing en verwarring. Hij beschreef daarin de ontwikkelingen in de Gereformeerde Gemeenten gedurende de jaren 1946 tot 1950. Veel van wat beschreven wordt, speelt zich af rond ds. R. Kok van Veenendaal. Golverdingen beschrijft een en ander objectief. Hij baseert zich op de gegevens die hij in zijn bronnen vond. Hij waagde zich niet aan een pleidooi tot zoiets als een eerherstel van ds. Kok. Hoewel de gegevens in zijn boek daar wel aanleiding toe zouden geven.

Geheel anders is de toon in het boek van wijlen de heer Van der Zwaag. Aan een mogelijke uitgever schreef de auteur, kort voor zijn overlijden: “Beschouwt u mijn manuscript maar als een soort wanhoopspoging om tot rehabilitatie van een bijna unaniem gediscrimineerde dominee te komen. De wind die in 1950 is gezaaid, heeft de storm van 1953 geoogst. Wij zitten nog steeds met de heilloze gevolgen.” Wat dat laatste jaartal betreft: toen trok er opnieuw een scheur in het verband van de Gereformeerde Gemeenten. Deze hing eveneens samen met de leer aangaande de aanbidding van het heil in de prediking.

Ds. Kok werd eind jaren veertig binnen de kring van de Gereformeerde Gemeenten verweten dat hij het aanbod van genade (gericht aan alle hoorders van het Woord) vereenzelvigde met de beloften van het verbond, die alleen de uitverkorenen zouden toekomen. Deze onderscheiding hing samen met de inhoud van enkele leeruitspraken die een kleine twintig jaar eerder door de synode waren vastgesteld. Het eerste artikel daarvan luidt dat het verbond der genade staat onder de beheersing van de uitverkiezing ter zaligheid. Ds. Kok die deze uitspraken kende en ook wel onderschreef, heeft er zich echter niet door laten belemmeren om de beloften van het

evangelie ruim en onbelemmerd te verkondigen aan allen die zich onder de prediking van het Woord bevonden. Hij kon zich daarvoor beroepen, niet alleen op de gereformeerde belijdenis, maar ook op tal van Puriteinse en Nederlandse oude schrijvers. Op die bewuste schorsingsvergadering in 1950 wilde hij zich verdedigen door enkele zinnen uit de Kleine Catechismus van Westminster voor te lezen. Onder meer het volgende: “Tot wie worden de beloften des verbonds gericht? Tot allen die het Evangelie horen, en tot hun zaad. U komt de belofte toe en uw kinderen. (...) Wat voor recht tot de belofte hebben de hoorders van het Evangelie door deze algemene vermaking ervan? Een recht van toegang tot de beloften en al de goederen die er in toegezegd worden, zodat ze niet te verontschuldigen zijn als zij niet geloven.” Dat voorlezen werd hem niet toegestaan. En dat terwijl een enkel jaar tevoren de inmiddels overleden ds. G.H. Kersten nog zorg gedragen had voor de uitgaaf van een deel van dit Engelse belijdenisgeschrift, met daarin ditzelfde citaat.

Het boek van de heer Van der Zwaag geeft inzicht in de weg, het werk en de betekenis van ds. R. Kok. Hij komt daarin naar voren als een man die stónd voor zijn inzichten. Onwrikbaar hield hij – tegen alles en allen in – vast aan de ruimhartige en onvoorwaardelijke prediking van Gods beloften aan allen en een ieder. Hij had het getuigenis van Gods Woord aan zijn kant. Wel moet gezegd worden dat ds. Kok in de hitte van de leerstrijd de nuance wel eens uit het oog verloor. Toch laat dit boek met zijn warme en betrokken toon ook een andere zijde van ds. Kok zien. Namelijk als de voorbeeldige pastorale herder die in zijn persoonlijk leven de praktijk der godzaligheid beoefende. Voor velen is hij tot zegen geweest. Ook na de verdrietige schorsing heeft zijn Zender hem geen ontslag gegeven. Hij spreekt nog nadat hij gestorven is.

J.M.J. Kieviet

N.a.v.: W. van der Zwaag, ‘Maar wij hoorden niet! Het leven en de prediking van ds. Reinier Kok (1890 – 1982) in historisch perspectief’, 2015. ISBN 978 90 8242 602 1; 417 blz.; € 23,95. Te bestellen via www.boekenbestellen.nl of via de boekhandel.

Vakantie en rust in de prachtige Eifel!
Tel. 0049-6594258990 en
www.huizesolagratia.nl

**DE 53E ZENDINGS DAG VAN DE
STICHTING MBUMA-ZENDING**

wordt D.V. gehouden op **woensdag 27 april 2016**
in de Evenementenhal te Gorinchem.
Adres: Franklinweg 2, 4207 HZ Gorinchem.

Sprekers 's morgens (10.30-12.30 uur)

1. Ds. A. van Voorden, Opheusden. Opening
2. Rev. A.B. MacLean, Ingwenya (met vertaling)
3. Ds. Th. L. Zwartbol, Stavenisse

Pauze 12.30-14.00 uur.

Sprekers 's middags (14.00-16.30 uur)

4. Ds. A.C. Rijken, Gameren
5. Dhr. A.B. den Breejen, Werkendam. Vertelling
6. Ds. T. Klok, Wekerom. Sluiting

Parkeergelegenheid gratis beschikbaar.

**PERS
BERICHT****DIAKENENDAG**

Op DV zaterdag 16 april 2016 is het weer diakenendag. Deputaten diaconaat organiseren deze dag samen met het diaconaal steunpunt (GKv/NGK). Het thema is: 'Samen'. Wat kunt u concreet betekenen voor vluchtelingen? Hoe helpt u mensen die door de veranderde WMO-wetgeving buiten de boot vallen? U ontdekt het deze dag in de kerk Noorderlicht in Wezep. Via twaalf workshops (twee rondes) wordt het thema verder uitgewerkt. Het programma duurt van 09.30 tot 13.00 uur. Voor meer info en aanmelden: www.cgk.nl - diaconaat. Welkom!

*Begravenisonderneming
de Jongh*

*Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begravenissen*

Hardinxveld-Giessendam 0184 - 61 11 54	Dordrecht e.o. 078 - 641 27 40	Waardenburg 0418 - 65 20 39
---	-----------------------------------	--------------------------------

Dag en nacht
persoonlijk
bereikbaar.

www.begravenisondernemingdejongh.nl

HARKES
Begravenissen

Persoonlijke zorg voor uw begravenis

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

VAN STAVEREN
Begravenisverzorging

Sumatrastraat 11
2405 EM Alphen aan den Rijn

**Dag en nacht bereikbaar
en in elke regio**

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

Bestel vrijblijvend het boekje "Mijn laatste wens"

www.vanstaverenbegravenisverzorging.nl

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. dinsdag 26 april 2016. Kopij graag binnen donderdag 14 april.

Ontmoetingsdag Werkendam

Het was een goed samenzijn in Werkendam. Centraal stond het thema 'Bewaar het Pand.' Voor wezenlijke zaken werd aandacht gevraagd. Het bewaren van de prediking (ds. M.A. Kempeneers), van de sacramenten (Ds. G.R. Procee), van de confessie (de belijdenis, ds. J.M.J. Kieviet) en de bewaring door de Heere (Ds. L.W. van der Meij). We vernamen dat het gesprokene weerklank mocht vinden. De onderlinge ontmoeting is ook een heel goede zaak. We hebben elkaar nodig. Dat geldt in onze tijd nog meer dan vijftig jaar terug. De Heere zegene het werk dat door de stichting 'Bewaar het Pand' gedaan mag worden.

AvH

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting
Bewaar het Pand.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.

Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 22,- per jaar. Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 23,-per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.

Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

Psalmzangdag 2016

in de Grote of St. Bavokerk te Haarlem
op D.V. zaterdag 16 april 2016

Aanvang 13.30 uur, deuren open 12.30 uur

Meditaties ds. A. Moerkerken, Capelle aan den IJssel

Organist Pieter Heykoop

WWW.PSALMZANGDAG.NL

 Psalm
zang
dag

Een middag voor het hele gezin!